

D • N

11/6 1957

Hypoteser kring storkriget

I sin artikel i Tiden om "Sverige och vätebombsstrategin" uppehåller sig envoyén Arne Lundberg främst vid möjligheten av ett storkrig med vätebomber. Han förutsätter emellertid att vid sidan av eller efter striden med vätebomber kriget sannolikt eller möjligt kommer att föras med andra vapen. Dels utgår han från att redan i samband med vätebombsduellen ryssarna kommer att "sätta sina arméer i rörelse". Dels berör han möjligheten av vad som i ett engelskt betänkande för några år sedan kallats ett "ryggbrutet" krig, alltså ett krig efter den inledande vätebombsduellen med mindre fruktansvärda vapen. De båda fallen måste behandlas var för sig.

Om vätebombningen har den allt överskuggande betydelse som hr Lundberg på goda grunder antar, synes det osannolikt att den ryska arméns insatser blir omfattande och väsentliga. Men låt oss förutsätta att denna armé dock "sättes i rörelse". Detta skulle, enligt hr Lundberg, inte innebära större risker för Sverige. Det vore rimligt, skriver han, "om ryssarna vid krigsutbrottet enligt en strategisk huvudregel koncentrerade sig på de viktigaste stötriktningarna för sina arméer, t ex den västeuropeiska kontinenten och Mellersta Östern. Det förefaller mindre sannolikt att ryssarna skulle liksom Hitler sprida sina arméer över allt angränsande land, allra helst som de knappast kan veta vilka möjligheter de har att underhålla och hålla samman sin krigsmakt." I annat sammanhang antar Lundberg emellertid möjligheten av ett angrepp på Sverige i detta stadium av kriget: "Varken väst eller öst hinner, om vi försvarar oss (spärrat här), under skedet för vätebombsduellen ockupera Sverige och där upprätta baser." Grunderna för Lundbergs optimism i fråga om krigsrisken för Sverige är inte starka. Varför skulle inte de ryska arméerna, om de över huvud hinner göra något innan kriget

är slut, anfalla Sverige? Dessa arméer är ofantligt överlägsna alla motståndares, och något behov av koncentration till ett visst land eller vissa länder finns därför inte. Lundberg betonar själv de norska basernas betydelse i vätebombskriget, och att ockupera Skandinavien måste av detta skäl vara ett närliggande mål för en rysk aktion. An naturligare blir ett sådant angrepp om Sverige saknar alla nya vapen och inte genom hjälp väster ifrån kan få ens taktiska atombomber; att sådana bomber kommer att finnas i Västtyskland och i Mellanöstern är självfallet.

Om emellertid möjligheten av ett ryskt arméanfall på Sverige under vätebombsduellen erkännes — och detta gör som nämnt Lundberg själv i en passage — faller en rad av de resonemang som Lundberg i övrigt för.

Den andra allmänna hypotesen om krigföring vid sidan av vätebombsduellen är ett "ryggbrutet" krig efter denna duell. Även denna hypotes förefaller osannolik. Om det är föga troligt att ett storkrig börjar utan att vätebomber används, verkar det otroligt att det skulle fortsätta efter vätebombsduellen. Skulle vätebomberna ta slut? Det är inte gärna möjligt, då de båda världsmakterna har ett stort och snabbt växande antal bomber.

Skulle man gå över till mindre ohyggliga vapen av humanitet eller fruktan? Det alternativet är ännu mera absurt.

Men låt oss även i detta fall utgå från den möjlighet Lundberg berör. I så fall inträder samma risker för Sverige som vid en rysk arméaktion under själva vätebombsduellen, och hela problemet om Sveriges strategiska och militära planering blir ånyo aktuellt. Men även på denna punkt går Lundberg förbi frågan med några lugnande ord: "Vårt invasionsförsvar skulle få en rimlig chans att komma en operation mot Sverige att kosta mer än den smakar."

Alltså, enligt Lundbergs "stora" hypotes — ett storkrig som blir bara en vätebombsduell — skulle Sveriges utrikespolitiska hållning inte ha någon betydelse för den risk vi löper; Lundbergs försök att visa alliansfrihetens värde i en sådan situation lyckas inte. Enligt denna hypotes skulle i själva verket inte heller vårt försvar ha någon betydelse. Enligt Lundbergs sekundära hypoteser, i och för sig föga sannolika, skulle däremot vårt försvar vara väsentligt och likaså vår utsikt att få hjälp utifrån; Lundberg söker emellertid nedvärdera riskerna i dessa fall, även om han inte helt förnekar dem. Den risk han egentligen stannar vid är Sveriges indragande i ett "ryggbrutet" krig, trots att ett sådant krig synes nära nog otänkbart. Varför Lundberg under dessa förhållanden, och då han tydligt inte tror på ett isolerat angrepp på Sverige (utan storkrig), i största allmänhet talar om den "fredsbevarande" effekten av ett starkt försvar är ytterst svårt att förstå.